

KVINDEN OG SAMFUNDET

Udgivet af

Dansk Kvindesamfund

Nr. 4.

Kontor: Nørregade 33, St.

21. Februar 1903.

Udgaar hveranden Lørdag.

19. Aag.

Koster 50 Øre Kvartalet (+ 13 Øre i Postpenge i København. + 15 Øre i — i Provinserne.) Enkelte Numre 10 Øre.

MARY STEEN,

kongelig Hoffotograf

Amagertorv 4, 3.

Skolehaandgerning

efter

Stockholmermetoden.

Fru **Emmy Klöcker**, Elev af Frk. Hulda Lundin, Sløjdsinspektice ved Stockholms Folkeskoler, af Handarbetets Vänner i Stockholm, af Frk. Frisak i Kristiania, af Væveskolen i Skærbæk m. m. Se Udstillingen i Februar i Industriforeningen.

Villa „Carmen“,
Noras Sidevej, Charlottenlund.

Marie Steffensens Skole

for Snitmønstertegning,
Tilskæring og Kjølesyning,
Zinnsage 2, 2. Sal.

Fagskolen for Linnedsyning.

Nørregade 33, St.,
uddanner Elever i Linnedsyning til Erhverv. Tr. Kl. 10—3.

Dansk Kvindesamf. Fæstekontor, Nørregade 33, St.,

anviser Husbestyrerinder, Kokke-, Stue- og
Barnepiger.

LÆS
OVER
LANDET
FOR FRISINDET KRISTENDOM-
Medarbejdere: Uffe Birkedal, Kristofer Jansen,
Anton M. Jensen, Sigurd Trier m. fl.
Bestilles hos Postvæsenet. Pris: 1 Kr. Kvart.
Ekspedition: **Gothersgade 129, København K.**

Kvinden og Samfundet.

Opmærksomheden henledes paa, at „Kv. og Samf.“ giver Abonnentsamlere den sædvanlige Boghandleravance: 40 % saaledes, at man for hver til Kontoret, Nørregade 33, St., indendt Kvittering fra Postvæsenet paa en Abonnent (dog mindst 5 ad Gangen) vil faa 20 Øre — 1 Kr. for 5 ny Abonenter — tilbagesendt.

Redaktøren træffes i sit Hjem, Amalievej 9, sikkrest 5—7.

Bøger og Blade bedes sendte til samme Adresse. Mundtlig Besked modtages paa Dansk Kvindesamfunds Kontor, aabent 8—7, og hertil bedes man henvende sig om alt Ekspeditionen vedrørende.

Klager over Mangler ved Forsendelsen bedes skriftligt indsendt til **S. Rasmussen**, Ravnshøjsgade 19, 2. Sal.

Svar til Hr. Schou.

—o—

„Vennenap er bedre end Fjendeklap“, tænkte jeg, da jeg havde læst Hr. Schous Kritik af „Dansk Kvindesamfund“, men om de Nap er fuldt berettiget, vilde jeg dog gerne undersøge lidt.

Han siger i Anledning af Telegrafistforeningen, at vi i Fremtiden skulde have et klarere Blik for, hvor vore Opgaver ligger; jeg vil dertil svare, at i vore Love staar der, at vi søger at „forbedre Kvindernes Kaar i Hjem, Samfund og Stat“, og naar saa nogle Kvinder kommer og beder os om at hjælpe dem til Ligestilling med Mænd i den eller den Henseende, saa bør vi ikke sige nej, og jeg er ogsaa overbevist om, at vort Lod i Vægtskaalen har bidraget meget til Sejren. — At Telegrafistforeningen har arbejdet til samme Maal, kan vi jo kun være glade ved.

Den anden Anke: at Dansk Kvindesamfund ikke er klart og „grejt“ organiseret, saa ikke engang en Organisationsmand af Faget — som Hr. Schou, der dog har en god Vilje — kan forstaa det, kan jeg slet ikke begribe; jeg er Medlem af flere Foreninger, og der er det akkurat som i „D. K. S.'s“ Kredse omkring i Landet med hver sin Formand og saa en Fællestyrelse ogsaa med en Formand; det er hele Sagen.

Der er i de senere Aar dannet et Valgretsudvalg for at faa alle de Kvindeforeninger med, som vil arbejde for Valgret og Valgbarhed for Kvinder, — i den Tanke: „Man kan løfte sit Folk, naar man løfter i Flok“ — altsaa for at faa saa mange som muligt samlede om Arbejdet for den ene Sag. Hver Kreds i Landet af D. K. S., kan hertil sende Repræsentanter, saa vi har et mægtigt Tal i det Udvalg.

Saa er der Kvinderaadet, — det er en international Forening, — hvori ogsaa alle eller mange Kvindeforeninger er repræsenteret i fælles Arbejde med Udlandet.

Er det nu virkelig saa indviklet, det kan jeg ikke forstaa. Men hvad jeg udmærket kan forstaa, det er, at vor unge Ven klager over, at Fællestyrelsens Medlemmer er for gamle og derfor udretter for lidt. Ja, det er sandt, — især er deres Formand for gammel og for optaget af sin Gerning til at agitere, som der burde og skulde, for at Sagen rigtig skulde have Fremgang; jeg har derfor ogsaa stadig søgt efter en Afløser, der kunde udrette mere, men forgæves.

Jeg haaber dog nu i Aar at finde én, — en ung Frue med et godt Navn og Evner. Thi det er ganske rigtigt, som Hr. Schou siger, vi maa have de

unge med, og jeg glæder mig nu meget over, at Hr. Schou melder sig til Tjeneste; her ligger store Opgaver, — gid han vilde gaa ind i Styrelsen. Kom ikke med det, at Kvinderne skal hjælpe sig selv; var det Bønderne, der hjalp sig selv til Selvstyre i sin Tid? Nej, „det var Adelsmænd, mere af Sind end af Blod“, som der staar i Sangen; men hvor er Kvindernes Riddere henne, de er kun saare faa, der slaar et Slag for os, og det er dog deres allernærmeste, det gælder. Vi føler os i Øjeblikket slaaet langt hen i Tiden ved Grev Friis' Tale i Landstinget i Anledning af Færøernes Forslag.

Vi klarer det ikke selv. Kom os derfor tilhjælp, unge Mænd, og gør Digteren Hostrups Ord til eders Program:

Lige Ret for Mand og Kvinde, rig og fattig, Folk og Drot, Læg og Lærd, men ingensinde lige Ret for ondt og godt.

Jutta Bojsen Møller.

„Er Kvindesagen i det rette Spor?“

—o—

Saaledes spurgte Pastor Schack i et lille Skrift, som udkom i 1890. Spørgsmaalet besvaredes her i Bladet i to Artikler, der begge forfægtede den Mening, at Kvindesagen paa det Tidspunkt netop var indtraadt i det rette Spor. Der paavistes, at dens Forkæmpere virkede for Kvindens Ret til at optage alle Gerninger og Stillingen jævnsides med Manden, forsaavidt hun formaaede at opfylde dem ligesaa tilfredsstillende som han. Det forsøgt paa bedste Maade at skaffe Midler til Uddannelse, ikke alene med Hensyn til de nye Veje, men ogsaa som Forberedelse til Kvindens særegne Opgaver som Moder og Husholderske.

Kogeskoler dannedes, Oplæring i Børnepleje søgtes paa Hospitaler og andetsteds, og der kæmpedes for Hushusholdningsundervisning som Fag i Kommuneskolerne.

Kvinderne var i Tidernes Løb fortrængte af Mændene paa Omraader, hvor de mente at være særlig hjemme. Det ansaas for nødvendigt at anvende Tid og Penge paa deres Uddannelse. I Kogekunsten menes det endnu den Dag i Dag, at den finere Del af den bedst besørges af Mænd. De eleganteste Dametoiletter maa absolut være „tailor-made“. I Mejerierne er Kvinderne erstattede af Mænd, og Fabriker, styrede af Mænd, udfører største Delen af de Arbejder, som tidligere hørte ind under Kvindens Hushusholdning. Intet Under derfor, at Kvinden maatte skaffe sig nye Erhvervskilder, selv om hun derved maatte trænge ind paa Omraader, som tidligere var Manden forbeholdte. Udviklingen har noksom bevist, at de, der dengang kæmpede for Kvindesagen, førte denne ind i det rette Spor.

Hvis ovennævnte Spørgsmaal nu

atter blev opstillet, saa maatte der vistnok svares, at Sagen efterhaanden er gledet ind i et andet Spor, og hvorvidt dette er det rette, kan maaske betvivles.

Tidligere var Løsenet: Arbejdsrettighed, Ret til at være Menneske, Ret til at deltage i Konkurrencen under alle Forhold. Det gjaldt den Gang Individets Dygtighed og Arbejdets Resultat, uafhængig af Kønnen. Nu er det nærmest Kvinderne paa den ene Side og Mændene paa den anden.

Det er Kvinderne som en egen Samfundsklasse eller Korporation, der overfor Samfundet stilles paa samme Maade, som det enkelte Fag blandt Mændene. Det er maaske ikke alle, der har faaet Øje paa den Forskydning, som er foregaaet lidt efter lidt. Den begyndte Aar 1895 med Kvindernes Udstilling.

Ved tidligere, saavel kunstneriske, som industrielle Udstillinger, modtoges kvindelige Arbejder paa samme Vilkaar som mandlige. Nu skulde det være en udelukkende kvindelig Udstilling, ret som om det at være Kvinde var et Fag for sig. Mændene optraadte ved mange Lejligheder med Udelukkelse af det kvindelige Element. Imod denne Ubillighed kæmpedes der; en udelukkende kvindelig Udstilling var en Godkendelse af Mændenes Standpunkt. Hvis Maalet var at vise, hvad Kvinderne formaaede at udføre, saa vilde man kunne naa til en mere paalidelig Bedømmelse, hvis de udstillede Genstande mødte frem Side om Side med Mænds i samme Fag.

Efter Udstillingen kom Indsamlingen til „Kvindernes Bygning“. Halvdelen af Menneskeheden skal have sin egen Bygning, ganske som et særegent Lav.

Der gives Anstalter udelukkende for Kvinder saavel som andre, udelukkende for Mænd. Det er ofte hensigtsmæssigt at holde Kønnene adskilte. Men man kan dog ikke godt tænke sig en „Mændenes Bygning“, som Sidestykke til „Kvindernes Bygning“.

Retningen fører hen imod, at Kvinden skal føle sig som en særegen Klasse og ikke som et Menneske, der lige saavel som Manden har Forpligtelse udadtil mod Samfundet, om end ofte paa forskellig Vis.

At bedømme Arbejdet efter Kønnen fører ud i megen Ubillighed. Man mindes blot det lille snurrede Træk ved Lærerindepladers Besættelse, da det ved Lønberegningen mentes, at en Kvindes Kakkellov ikke kunde behøve saa meget Brændsel som en Mands.

Det er uden Tvivl Fagforeningsbevægelsen, der har øvet sin Indflydelse paa Kvindesagen og har skruet den tilbage i Tiden. Trods Fagforeningernes Berettigelse og trods de Goder, de har medført, kan det dog antages, at de har virket skadeligt paa Menneskenes individuelle Friheds- og Selvstændighedsfølelse. Individet maa ingen Mening have; kun i Massen under bestemte Førere gaar man frem. Historien vil sikkert paavise, at Fagforeningerne har gjort deres Gavn og har været et nødvendigt Gennemgangsled; men deres Bestaaen under de nuværende Former kan kun forringe Menneskehedens aandelige Værdier. Vi Kvinder havde, som saa-